CERT-EE juht Tõnu Tammer: lastele peaks küberturvalisusest rääkima juba lasteaias

6 aastat tagasi - 20.11.2019 Autor: AM

Lapsed sukelduvad digimaailma aina varem - veel varem, kui mõnikord aimatagi oskame. Noorte uljus ja soov kõike teada saada võib internetis toimetamisel teinekord valusalt kätte maksta. Just sellepärast soovitavad internetiturvalisuse eksperdid lastega regulaarselt võrguturvalisusest rääkida ning teha seda juba maast madalast.

Riigi Infosüsteemi Ameti küberintsidentide käsitlemise osakonna CERT-EE juhi Tõnu Tammeri sõnul on üks võimalus laste internetikasutust kontrollida läbi erinevate piiranguäppide ja internetilehekülgi blokeerivate programmide, kuid kuna lapsed kasutavad internetti mitmetes erinevates seadmetes ning targemad oskavad kontrolliva tarkvaraga ka manipuleerida, pole see enam eriti efektiivne. Seega tuleks lastele hakata varakult internetikäitumise põhitõdesid õpetama ning alustada võiks juba 5-aastastest.

“Sellises vanuses lapsed on juba aktiivsed internetikasutajad, suurimad ohud nende puhul on kahtlased veebilingid ning sealt pärinevad viirused ja pahavara, mida lapsed enesele teadmata võivad arvutisse paigaldada,” selgitas Tammer.

Probleemide vältimiseks tuleks lapsele selgitada, et internetis ei tohiks teha midagi sellist, mida ta päris-elus ei teeks. Näiteks võtta vastu võõraid sõbrakutseid, suhelda võõraste inimestega ning võtta vastu kingitusi või linke tundmatutelt inimestelt. “Laps peab saama aru, et internetis on palju tegelasi, kelle seas on ka halbade kavatsustega inimesi, kes enamasti tahavad tema ja ta vanemate raha kallale pääseda,” rääkis Tammer.

Koolieelse laste puhul tuleks tugevalt sisse tuua internetisuhtluse ja privaatsete andmete kaitsmise temaatika. Eesti õpilastele mõeldud Samsungi digiharidusprogrammi Digitaalne IQ patroon juutuuber Sidni Tomson ütles, et paljud noored suhtlevad inimestega, kellega nad ongi vaid internetisõbrad. Sellisel juhul tuleks lastele täpselt selgitada, et kui vestluskaaslase kavatsustes ei olda sajaprotsendiliselt kindlad, on parem mitte saata tundmatule isiklikke andmeid, kompromiteerivaid pilte ja muud materjali, mis võiks isiklikku heaolu ohustada.

“Ka minul on sõpru, keda ma pole päriselus kunagi näinud, aga virtuaalsetes suhtluskanalites räägime palju,” tunnistas Tomson. “Kui aga mõni internetituttav hakkaks minult midagi välja pressima, siis teataksin sellest küll kohe veebikonstaablile ning kui see juhtuks suhtlusportaalis, siis ka portaali haldurile.”

Tuntud juutuuber Victoria Villig avalikustas hiljuti, et sel suvel puutus kokku väljapressijaga, kes oli hooletu lingivajutamise kaudu ta sotsiaalmeedia konto kaaperdanud ning nõudis selle tagastamise eest lunaraha. Õnneks lahenes portaali haldurite abiga kõik kiiresti.

“Siis mõtlesin küll, et kogu mu elu ja töö on seal portaalis ning kui sellest ilma jääksin, oleks kahju hindamatu. Seetõttu on oluline, et teemast kogu aeg räägitaks ning inimestel pidevalt niiöelda punane ohutuli kuklas põleks,” ütles Villig.

Tõnu Tammeri sõnul tuleks lastele varakult selgeks teha, et nemad ei ole internetis leviva ebasobiva sisu, vaenulike rünnakute või ähvarduskirjade osas süüdlased ning igast kahtlasest juhtumist on täiesti sobiv oma isa või emaga rääkida. Näitena toob ta eelmisel aastal internetis levinud Momo mängu, kus õõvastava välimusega väljamõeldud tegelane manipuleeris lapsi ohtlikke ülesandeid täitma ning kellest paljud lapsed ei julgenudki oma vanematele kohe rääkida.

“Vanem peab olema inimene, kelle puhul laps teab, et ta saab teda usaldada, kui puutub internetis kokku ebamugava, hirmutava või ahistava materjali või inimestega,” ütles Tammer. “Samuti peaks küberturvalisuse aspekte käsitlevad tunnid peaks olema igas koolis kohustuslikud ning vanemad peaks olema aktiivsed uurima, kuidas nende lastel neis tundides läheb, samamoodi nagu matemaatikas või ajaloos.”

Tammeri kinnitusel on oluline olla lapsevanemal küberturvalisuse osas lapsele partner ning üheskoos temaga õppida, kuidas Internetis ohutult toimetada, et võimalikke probleeme ennetada selle asemel, et neid tagantjärgi lahendada.

6 soovitust lapsevanemale küberturvalisusest rääkimiseks

- Tee asjad kõigepealt endale selgeks ning siis jaga oma teadmisi lapsega
- Alusta lastele internetikäitumise reeglite selgitamist juba lapseeas
- Räägi lapsega internetiohutuse teemadel regulaarselt ning tunne tema tegemiste vastu huvi
- Ära süüdista lapsi internetis leiduva sisu osas

- Räägi lapsele lihtsas keeles, mis on delikaatne informatsioon ning miks seda ei tohiks jagada
- Sea sisse kodused hea internetikasutuse reeglid

- Tegijad
- Uudised
- Lahendused

- Androidiblog
- Lahendused
- Tarkvara
- Turvalisus

Pilt

